

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Udrag fra Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret

Citation: Holberg, Ludvig: "Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret", i Holberg, Ludvig: *Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret*, udg. af F. J. BILLESKOV JANSEN ; Volmer Rosenkilde , Rosenkilde og Bagger, 1969-1971, s. 288. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-holberg12-shoot-idm140252800599728/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret

TRE BREVE OM MIG SELV

unge Mennesker og andre. Det omfangsrige Bibliotek, som stadig udvidedes, var 1700 testamenteret Klosteret af den lærde Kardinal Hieronymus Casanate (1620-1700). Til Klosteret hørte Kirken Santa Maria sopra Minerva, som er bygget over Ruinerne af et antikt Minervatempel. - *Inkvisitorerne* udarbejdede sammen med en særlig Indekskommission »Index librorum prohibitorum«, den katolske Kirkes Liste over Bøger, det var forbudt Lægmand at læse.

- S. 101. *Excerpter*, Uddrag, Notater. - *Horatiernes tredobbelte Port*, Port i Roms gamle Bymur. Den omtales ofte i klassisk latinsk Litteratur og i ældre og nyere Skrifter om Roms Topografi. Den er tidligt forsvundet, men identificeredes fejlagtigt med Forta San Paolo, ved Roms Sydmar; saaledes paa Kort over Rom af Giovanni Battista Falda, 1676. - *Pantheon*, Kuppeltempel bygget paa Augustus' Tid, fra 609 kristen Kirke. Betegnelsen »La Rotunda« refererer til Bygningens Cylinderform. - *Vespasians Amphiteater*, alm. kendt under Navnet Colosseum, blev anlagt af Kejser Vespasian, fuldendt af Kejser Titus og indviet af ham Aar 80. - *Chiesa Nuova*, Santa Maria in Vallicella, indviet 1599. Kirken var et Led i den 1556 stiftede Oratorianerordens store Bygningskompleks. Af en samtidig fransk Rejsebeskrivelse fremgaar det, at der hver Dag holdtes 4 (ikke 3) Prædikener paa elegant Italiensk.
- S. 106. *erobret af Franskmændene*. Under den spanske Arvefølgekrig (1701-14) havde Savoyen været paa Østrigs Side og var derfor blevet besat af Franskmændene. Ved Slaget om Torino (1706), hvor de franske Tropper led et afgørende Nederlag, befriedes ogsaa Savoyen. - *som Duer etc.*, efter Vergil, *Æneiden* 2,516.
- S. 107. *Resten af Turen til Paris*, en Strækning paa o. 500 km.
- S. 108. *Adrian Gelmeyden*, Søn af en i Bergen indvandret Købmand. Efter Faderens Død (1701) vendte han tilbage til Holland.
- S. 109. *to Aar*, i Virkeligheden kun 1½ Aar. Holberg kom hjem i Sommeren 1716, og i December 1717 blev han Professor med Løn. - *kunde knap etc.*, efter Juvenal, *Satire* 7,66. - *Introduction*, Værkets fulde Titel er: »Introduction til Naturens og Folkerettens Kundskab, udtræget af de fornemste Juristers besynderlig Pufendorfs og Thomasii Skrifter, illustreret med Exempler af de nordiske Historier og confereret med disse Rigers saa vel gamle som nye Love«. Bogen udkom 1716, men var færdig allerede 1714. Størstedelen er trykt under Holbergs Fraværelse. Optrykt i denne Udgaves Bind I. - *Natur- og Folkeretten*, Retsopfattelse baseret paa Troen paa den menneskelige Fornufts Evne til at skelne mellem Ret og Uret. Definitivt grundlagt som Videnskab i det 17. Aarh. Hovedværkerne inden for Natur- og Folkeretten er: Hugo Grotius:

NOTER

- »Om Krigens og Fredens Ret« (1625), Samuel Pufendorf: »Om Naturens og Folkenes Ret« (1672) og »Om Menneskets og Borgernes Pligter« (1673) og endelig Christian Thomasius: »Natur- og Folkerettens Grundsætninger udledet af Fornuften« (1705). Se udførligere Bind I, S. 43 ff. – *Romerretten*, den for Romerriget gældende Ret, samlet i Corpus juris civilis (o. 530 e. Kr.). Romerretten er overvejende kasuistisk; d.v.s. den har ikke en systematisk Opstilling af almindelige Rets-sætninger, men beskriver Løsningen af de konkrete Rets-tilfælde. Romerretten har paavirket Rets-systemerne i Frankrig, Spanien, Tyskland og Østrig, men er aldrig trængt igennem i de nordiske Lande og England.
- S. 110. *kun solgt i knap trehundrede*, Holberg maatte dog kort efter denne Beklagelse i Levnedsbrevet forberede en ny, foreøget Udgave af sin »Introduction« (1728), og derefter kom der i hans Levetid yderligere tre Optryk 1734, 1741 og 1751. – *De Bedendis etc.*, populære Andagtsbøger. – *Professoratet i Meta-fysik* overtog Holberg i December 1717 efter Joh. Fr. Wandals pludselige Død.
- S. 111. *Lovtale*, nu tabt, ligesom Holbergs Tale 1716 ved Universitetets aarlige Fest for Reformationens Indførelse. – *to Aars Slaveri*, Holberg overtog 1720 Professoratet i latinsk Veitalenhed efter sin gamle Rektor, Søren Lintrup, der var udnævnt til Biskop i Viborg. Samme Aar døde Historieprofessoren Johannes Birkerød, og Holberg blev i hans Sted Medlem af Konsistorium og dets Sekretær. – *En af mine Kolleger*, Astronomi-professoren Peder Horrebøw. Universitetslærernes Løn bestod i Kirketiende og Indtægter af Bøndergoods, der tildeltes Professorerne efter deres Tjenestealder. – *nyopdukket Historiker*, Andreas Hojer, hvis Danmarkshistorie var udkommet 1718 (jf. Note til S. 59). Holberg tilgav aldrig Hojer hans, vistnok ikke tilsigtet ondskabsfulde, men skødesløst formulerede Kritik.
- S. 112. *Paul Rytter og Christian Andersen*, to forsumpede Evigheds-studenter. – *ikke var forbudt*, Hojer havde blot villet vise, at de sædvanlige Argumenter mod Ægteskab mellem beslægtede ikke kunde staa for en videnskabelig Kritik.
- S. 113. *Ola Pæersen*, Olaus Petri, fra Norge, er ubekendt.
- S. 114. *Satirer*, her brugt som nedsættende Betegnelse for Hojers Arbejder. Holberg har sikkert Ret, naar han hævder, at det var Striden med Hojer, der vakte ham til satirisk Digtekunst. De to Disputatser er en Slags Prosasatirer. – *Snart skyder etc.*, efter Persius 4,42. – *Skal jeg etc.*, efter Juvenal, Satire 1,1.
- S. 115. *Juvenals sjette Satire*, en Satire mod Kvindekonnet. Holberg gør sit Digt til en Satire over Ægteskabet. »Poeten raader sin gamle Ven Jens Larsen fra at gifte sig« blev først udgivet efter